

SENSORVEILEDNING

Hjemmeeksamen vår 2021 - SPED2200 Den spesialpedagogiske tiltakskjeden

1. Kort om emnet

Emnet inkluderer følgende tematiske områder:

1. inkluderende og tilpasset opplæring/et tilpasset pedagogisk tilbud og forholdet mellom tilpasset opplæring/et tilpasset pedagogisk tilbud og spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp
2. kartlegging, vurdering og forbedringsarbeid i barnehage og skole
3. fasene i den spesialpedagogiske tiltakskjeden og sammenhengen mellom dem
4. rådgivning, veiledning, refleksjon og samarbeid og holdninger til normalitet og avvik

2. Vurdering

Vurderingen skal ta utgangspunkt i læringsutbyttebeskrivelsene for emnet:

Kunnskapsmål

Gjennom arbeidet med emnet skal kandidaten opparbeide kunnskaper om og innsikt i

- sentrale intensjoner for inkluderende og tilpasset opplæring/et tilpasset pedagogisk tilbud og for forholdet til spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp
- kartlegging og samspillet med kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling for å klarlegge og møte tilpasningsbehov
- retningslinjer og handlingsrom i den spesialpedagogiske tiltakskjeden og sentrale arenaer, oppgaver og ansvarsfordelinger som kjeden omfatter
- Rådgivnings- og veiledningsoppgaver og samarbeid mellom berørte parter i spesialpedagogisk virksomhet og syn på normalitet og avvik

Ferdighetsmål

Gjennom arbeidet med emnet skal kandidaten utvikle begynnende ferdigheter som styrker evnen til å kunne

- utføre oppgaver knyttet til inkluderende og tilpasset opplæring og til å legge til rette et samspill mellom ordinær opplæring/et ordinært tilbud for alle og spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp for personer med særlige behov
- utføre oppgaver knyttet til kartlegging, som grunnlag for vurdering av tilpasningsbehov og utvikling av adekvate tiltak
- utføre oppgaver i ulike faser og på ulike arenaer i den spesialpedagogiske tiltakskjeden
- gi råd, veilede og samarbeide om planlegging, gjennomføring og vurdering av tiltak for personer med særlige behov samt stimulere til refleksjon om holdninger til normalitet og avvik

Generell kompetanse

Gjennom kunnskaper og ferdigheter du opparbeider i arbeidet med emnet skal du utvikle en begynnende kompetanse som styrker evnen til å kunne

- analysere og forholde seg til retningslinjer og handlingsrom i opplæringen for personer med særlige behov
- kartlegge og vurdere individ-, relasjons- og systemfaktorer slik at det bidrar til kvalitetsutvikling i spesialpedagogisk virksomhet
- utvikle arenakunnskap og utføre oppgaver i den spesialpedagogiske tiltakskjeden på en reflektert og innovativ måte
- utføre rådgivning, veiledning og delta i samarbeid om spesialpedagogisk virksomhet og reflektere over holdninger til normalitet og avvik

3. Mer spesifikt om oppgaven, gjennomføring og vurderingskriterier

Oppgaven

Eksamen består av to deler:

Del 1 vektet 50% og består kortsvaroppgaver og alle oppgavene skal besvares. Det forventes at hver oppgave besvares presist og kortfattet med ca. 100 – 200 ord.

Del 2 vektet 50% og består av drøftingsoppgaver og kandidaten skal kun besvare én av de to oppgavene.

Tid til besvarelse

3 dager, fra 18. mai kl. 09.00 til 20. mai kl. 14.00

Besvarelsen

Besvarelsen skal skrives med litteraturhenvisninger som følger APA's referansestil, 7. utgave. Til slutt i besvarelsen skal det settes opp litteraturliste med kildene som brukes i besvarelsen. Den totale lengden på besvarelsen bør ikke overstige 2200 ord.

Vurdering

Besvarelsen vurderes på en gradert karakterskala fra A til F, der A er beste karakter og F er stryk. I vurderingen av besvarelsen vektlegges

- at oppgavene besvares
- at oppgaven presiseres og avgrenses når dette er relevant (gjelder spesielt drøftingsoppgave)
- faglig innhold og argumentasjon
- faglige refleksjoner og selvstendighet
- bruk av relevante kilder
- logisk oppbygging, indre sammenheng og presisjon og klarhet i argumentasjon
- vesentlig overskridelse av besvarelsens anbefalte maksimum lengde

Det er det faglige innholdet i besvarelsen som skal vektlegges mest i vurderingen, mens formfeil knyttet til referanser bør vektlegges minimalt hvis de er forståelig og sporbar.

Selve oppgaveteksten:

Del 1 KORTSVARSOPPGAVER (vektes 50%)

Alle oppgavene skal besvares

Oppgave 1

Redegjør kort for hva intensjonen bak dynamisk kartlegging kan være.

Oppgave 2

Redegjør kort for hovedtrekkene deontologisk etikk og gi et eksempel på hvordan dette etiske perspektivet kan være relevant for spesialpedagoger.

Oppgave 3

Redegjør kort for hva som menes med "tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet" (opplæringsloven §5.1) og hva som kjennetegner en "likeverdig opplæring".

Oppgave 4

Redegjør kort for hva som skiller foreldrerådgivning til barn under opplæringspliktig alder som mottar spesialpedagogisk hjelp fra foreldrerådgivning til skolebarn med vedtak om spesialundervisning.

Del 2 DRØFTINGSOPPGAVE (vektes 50%)

Velg oppgave 1 eller 2 - kun én av oppgavene skal besvares.

Oppgave 1

Drøft hvordan kartlegging kan være til hjelp i utviklingen av tiltak for barn med spesialpedagogiske behov.

Oppgave 2

Redegjør for spesialpedagogisk rådgivning i skole og/eller barnehage og diskuter på hvilken måte rådgivning kan virke inn på behovet for spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp.

4. Om vurdering av de spesifikke oppgavene

DEL 1 skal telle 50%

Oppgave 1

Redegjør kort for hva intensjonen bak dynamisk kartlegging kan være.

I denne oppgaven forventes at kandidatene kan redegjøre for et eller flere formål med dynamisk kartlegging. I undervisningen er Vygotskys teori om den nærmeste utviklingssone vektlagt som et teoretisk grunnlag for dynamisk kartlegging og testing. Det mest sentrale er å kartlegge hva barnet kan greie med og uten hjelp fra andre. På et overordnet plan er formålet eller intensjonen med dynamisk kartlegging å skaffe informasjon om barnets læringspotensial, herunder barnets læreforutsetninger og hvilken type tilrettelegging og tiltak som kan gi barnet muligheten til å utnytte sitt potensial. Mer spesifikt kan intensjoner med dynamisk kartlegging være:

- Gi innsikt i hvilke strategier et barn bruker i tilknytning til ulike oppgaver.
- Gi innsikt i ikke-kognitive faktorer, for eksempel barnets motivasjon, affekt eller innvirkning av kontekstuelle faktorer.
- Hvordan barnet responderer på ulike typer tilbakemelding eller støtte.
- Teste ut hvordan barnet responderer på ulike tiltak, noe som kan inkludere både ulike former for undervisning, ulike læringskontekster og forskjellig læremateriell.
- Kan gi nyttig opplæringsrelatert informasjon for spesielt svake barn med hensyn til egenskaper som er vanskelig å fange opp med standardiserte/normerte instrumenter.
- Kan gi direkte implikasjoner for læringsmål (IOP) og -tiltak.

I undervisningen er distinksjonen mellom dynamisk kartlegging og dynamisk testing ikke vektlagt. Grigorenko og Sternberg (1998) lager imidlertid et skille i sin artikkel. Mens dynamisk testing utelukkende knyttes til testsituasjonen og evaluering av barnet, ser de på dynamisk kartlegging som en bredere prosess der både evaluering og tiltak inngår og der målet er læring/forandring. Klem og Hagtvedt (2019) bruker «dynamisk kartlegging» om en type læringsstøttende kartlegging, mens Vogt kun bruker begrepet «dynamisk testing». Gitt de forskjellene som finnes i litteraturen, forventes det ikke at kandidatene behersker alle nyanser i disse begrepene. Det forventes imidlertid at de begreper som tas i bruk, brukes på en relevant måte som passer inn i sammenhengen.

Gode besvarelser vil kort definere eller forklare hva dynamisk kartlegging er, skissere den overordnede intensjonen med denne typen kartlegging, samt utdype noen aspekter ved denne kartleggingstypen eller intensjonene. Svært gode besvarelsen vil ha fått med seg distinksjonen mellom dynamisk kartlegging og dynamisk testing.

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes):

- Haywood, C. H. (2012). Dynamic Assessment: A History of Fundamental Ideas. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, 11(3), 217-229
- Grigorenko, E. L., & Sternberg, R. J. (1998). Dynamic testing. *Psychological Bulletin*, 124(1), 75-111.

- Klem, M. & Hagtvedt, B. E. (2019). Kartlegging i spesialpedagogisk praksis. I: E. Befring, K. B. Næss og R. Tangen (red.), *Spesialpedagogikk* (ss. 153-167). Oslo: Cappelen Damm.
- Lie, F. og von Tetzchner (2010). Dynamisk testing og tiltak i skolen. *Skolepsykologi* (nr. 1 - 2010), 15 – 30.
- Vogt, A. (2014). Kartlegging – prinsipper og metodisk grunnlag, I V. D. Nilsen, (Red), *Spesialpedagogisk hjelp i barnehagen* (ss. 56-77). Cappelen Damm Akademisk.

Spesielt relevante forelesninger:

- Forelesning 03.02.21 ved Christian Brandmo: Introduksjon til kartlegging og verktøybruk i barnehage og skole.
- Forelesning 05.02.21 ved Kristine Stadskleiv: Kartleggingstilnærminger: Dynamisk kartlegging.

Andre relevante aktiviteter:

- Arbeidskrav 1 hadde en kortsvarsoppgave der studentene skulle redegjør for forskjeller og likheter mellom økologisk og dynamisk kartlegging.

Oppgave 2

Redegjør kort for hovedtrekkene deontologisk etikk og gi et eksempel på hvordan dette etiske perspektivet kan være relevant for spesialpedagoger.

Innledningsvis bør kandidaten redegjøre for deontologisk etikk som en gruppe etiske teorier der det riktige blir vurdert som det viktigste kriteriet for handling. Det er den gode handlingen i seg selv som står i sentrum og ikke konsekvensene av handlingen (selv om disse også kan være gode). Følgelig er det den etiske begrunnelsen som avgjørende for hvordan ulike etiske teorier kategoriseres. Det er flere etiske retninger faller inn under deontologisk etikk:

- Sinnelagsetikk der den gode vilje og vår samvittighet (sinnelag) er det sentrale.
- Pliktetikk der en skal følge noen grunnleggende plikter for etiske handling (jf. Kant)
- Dydsetikken som postulerer at vi plikter å følge dydene, å tale sant, vise mot og vise rettferdighet osv.

Som svar på andre del av spørsmålet forventes det at kandidaten kan gi et eksempel på en situasjon, handling eller aktivitet hvor begrunnelser fra deontologisk etikk kan trekkes inn i refleksjoner over spesialpedagogers atferd og handlingsvalg. Reindal gir i sitt kapittel et eksempel på hvordan sinnelagsetikk kan brukes som begrunnelse for spesialpedagogers møte med barn. Sinnelagsetikken tilsier at barn bør møtes med forståelse, barmhjertighet, tålmodighet og hjelpsomhet. Dette betyr at en må høre på barnets synspunkter og oppfatninger og at dette må være utgangspunkt for videre dialog og handlinger. Mister spesialpedagogen den empatiske innlevelsen, blir handlingen preget av en jeg-ved-bedre-enn-deg-holdning og handlingen fremstår ikke lenger som god i et deontologisk perspektiv. Et annet eksempel på et etisk dilemma er når en spesialpedagog i mangel på ressurser må gjøre avveininger om å hjelpe én elev versus en større gruppe elever. I et slikt eksempel kan deontologisk etikk (det riktige) kontrasteres mot teleologisk etikk (nytteetikk – mest nytte for flest mulig).

En god besvarelse bør redegjøre for deontologisk etikk på en korrekt og oversiktlig måte og uten at

begrunnelser og kriterier blandes sammen med teleologiske perspektiver. I tillegg bør det gis et relevant eksempel som tydelig relaterer deontologisk perspektiv til spesialpedagogisk virksomhet. Kvaliteten på eksemplene (relevans og selvstendighet i utforming) antas å kunne skille gode besvarelser fra mindre gode besvarelser. Svært gode besvarelser vil også påpeke svakheter og tilkortkommenhet med deontologiske etikkperspektiver.

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes)

- Reindal, S. M. (2019). Spesialpedagogikk – noen etiske problemstillinger og normative teorier. I E. Befring, K. B. Næss og R. Tangen (Red.), *Spesialpedagogikk* (ss. 74-90). Oslo: Cappelen Damm.
- Lingås, L. G. (2018). *Etikk for pedagoger* (2.utgave). Gyldendal.

Spesielt relevante forelesninger:

Det er ikke forelest over normative etiske teorier, men etikk er behandlet i flere forelesninger og da i tilknytning til dilemma eller praktiske problemstillinger som en kan møte på i spesialpedagogisk virksomhet, for eksempel i tilknytning til testing av barn. Den forelesningen som i størst grad fokuserer på etikk som enkelttema er forelesningen den 9/4 ved Christian Brandmo (Etikk og profesjonalitet).

Oppgave 3

Redegjør kort for hva som menes med "tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet" (opplæringsloven §5.1) og hva som kjennetegner en "likeverdig opplæring".

Det at elever IKKE kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet er Opplæringslovens (§5.1) kriterium for å ha rett på spesialundervisning. Ifølge Nordrum (2019) speiler *tilfredsstillende utbytte* at undervisningen skal være tilpasset den enkelte elevs evner og læreforutsetninger jf. Opplæringslovens §1-3. Det er ikke gitt noen nærmere presisering i form av objektive kriterier for hva *tilfredsstillende utbytte* innebærer, men ifølge Nordrum (s.102; se også veilederen pkt. 2.1) ligger det en faglig og skjønnsmessig vurdering til grunn for hva som kan regnes som tilfredsstillende. Et tilfredsstillende utbytte kan være mindre enn et optimalt utbytte, men over den nedre grensen for tilfredsstillende utbytte (Veilederen, pkt 2.1). Vurderingen av hva som er et tilfredsstillende utbytte skal alltid skje i relasjon til innhold og utforming av det ordinære opplæringstilbudet. Videre skal skolen vurdere:

- elevens mestrings- og funksjonsnivå, læringsforutsetninger og utviklingsmuligheter
- arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø
- hvordan det ordinære opplæringstilbudet er tilrettelagt
- om eleven har særskilt behov
- forholdet til den nedre grensen for hva som er tilfredsstillende utbytte

Utbyttet av det ordinære opplæringstilbudet må også sammenlignes med elevenes forventede kompetanse etter kompetansemålene i Læreplanverket. Det er også aktuelt å se på elevens utvikling over tid (jf. Veilederen, pkt 2.1). Se også Opplæringsloven §5-1 for hjemmel. Vurderingen av at

eleven ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen er individuell, og vurderingstemaet er behovet for spesialundervisning, ikke årsaken til behovet. Retten til spesialundervisning kan derfor i prinsippet omfatte enhver lærevanske, atferdsvanske eller sansetap.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/Spesialundervisning/Retten/2.1/>

Knyttet til spesialundervisning, betyr likeverdig opplæring at elever med rett til spesialundervisning skal ha et opplæringstilbud som er likeverdig med tilbudet andre elever får. Ifølge Veilederen (pkt.2) er spesialundervisningen likeverdig når en elev med spesielle opplæringsbehov får de samme mulighetene for å nå målene som andre elever har for å realisere sine mål innenfor det ordinære tilbudet. Når en skal vurdere om spesialundervisning er likeverdig, er det derfor sentralt å vurdere hvilke læringsmål som er realistiske for eleven (Nordrum 2019, s. 97).

Gode besvarelser har med flere relevante momenter på en ryddig måte. Relevante momenter i forhold til tilfredsstillende utbytte kan være (men ikke begrenset til):

- Kriterium for vurdering av spesialundervisning.
- Krever en faglig og skjønnsmessig vurdering og at grensen for hva tilfredsstillende utbytte relativ, men har en nedre grense.
- At tilfredsstillende utbytte vurderes i relasjon til innhold og utforming av det ordinære opplæringstilbudet
- At vurderingen skal inkludere elevens mestrings- og funksjonsnivå, læringsforutsetninger og utviklingsmuligheter.
- At det er utbyttevurderingen og ikke eventuelle årsaker manglende utbytte, for eksempel diagnoser som av avgjørende for retten til spesialundervisning.

Relevante momenter i forhold til likeverdig opplæring kan være (men ikke begrenset til):

- At spesialundervisning er likeverdig med tilbudet andre elever får
- At elever med spesielle opplæringsbehov får de samme mulighetene for å nå målene som andre elever har for å realisere sine mål innenfor det ordinære tilbudet
- At hvilke læringsmål som er realistiske for eleven er sentralt i vurderingen av likeverdighet.

Svært gode besvarelser evner å utdype noen av momentene på en selvstendig måte, gjerne med noen illustrerende eksempler.

Hovedlitteratur

- Buli-Holmberg, J., Nilsen, S. og Skogen, K. (2015): *Kultur for tilpasset opplæring*. Oslo: Cappelen Damm.
- Nordrum, J. C. F. (2019). Rettigheter til barn og unge med funksjonsnedsettelse i skole og barnehage. I: E. Befring, K. B. Næss og R. Tangen (red.), *Spesialpedagogikk* (ss. 91-106). Oslo: Cappelen Damm.
- UDIR (2014). *Veilederen, Spesialundervisning* (i skolen)
- Welstad, T. (2016). Tilpasset opplæring som rettslig begrep og prinsipp. I: K. Andenes og J.

Spesielt relevante forelesninger:

- Forelesning 28/1 ved Åste Hagen (Tilpasset opplæring og spesialundervisning i skolen - når må opplæringen tilpasses?)
- Forelesning 29/1 ved Trond Geving (Tilpasset opplæring og spesialundervisning i skolen)
- Forelesning 1/2 ved Jeff Hall (Tilpasset opplæring og spesialundervisning - lovverkets krav og muligheter (lovperspektiv))
- Forelesning 24/2 ved Berit Johnsen (Utdanningsdirektoratets veileder for spesialundervisning)

Oppgave 4

Redegjør kort for hva som skiller foreldrerådgivning til barn under opplæringspliktig alder som mottar spesialpedagogisk hjelp fra foreldrerådgivning til skolebarn med vedtak om spesialundervisning.

Besvarelsen bør inneholde:

- en definisjon/redegjørelse for begrepet foreldrerådgivning, for eksempel som «en pedagogisk aktivitet der hensikten er å sette de som søker hjelp bedre i stand til å hjelpe seg selv, både i den aktuelle saken de søker hjelp for og i fremtidige saker som ligner på den aktuelle saken» (Johannesen, Kokkersvold og Vedeler, 2010, s. 19). Foreldrerådgivning handler om å hjelpe foreldrene til å bli bedre til å hjelpe sitt barn; det er fokus på foreldrerollen. (Kandidaten bør ikke blande inn andre typer rådgivning/veiledning foreldre kan søke, slik som parterapi.
- Få frem at det kun er til barn *under* opplæringspliktig alder at det er et lovpålagt krav om foreldrerådgivning (§35 i Barnehageloven). Det er ikke spesifisert noe tilsvarende for elever som mottar spesialundervisning

I en god besvarelse kan følgende momenter komme tydelig frem:

- At det er viktig med et godt samarbeid med barnets foreldre både for barn under opplæringspliktig alder som mottar spesialpedagogisk hjelp og barn i skolealder som mottar spesialundervisning.
- Hvorfor foreldrerådgivning kan være viktig, slik som at det sikrer konsistent praksis, øker forutsigbarheten for barnet og også kan bidra positivt til hjem-barnehage/skole samarbeidet
- Hva foreldrerådgivning kan være; en god kandidat vil nevne noen eksempler på hva foreldrerådgivning kan være (eksempelvis råd om hvordan foreldrene kan stimulere barnets språklige utvikling hjemme eller sette grenser for uønsket atferd på en god måte)
- Trekke inn begreper som direkte og indirekte rådgivning og påpeke at foreldrerådgivning er en form for indirekte rådgivning

I forelesning om rådgivning til barnehagebarn har det også blitt vektlagt at foreldrerådgivning kan bidra til å:

- Gjøre foreldrene mer bevisste på både barnets vansker/begrensninger og muligheter
- Hvordan foreldre kan bidra positivt til barnets læring og utvikling
- Foreldre trenger ofte både
 - Kunnskap om barns læring og utvikling generelt
 - Kunnskap om barnets vansker spesielt
- Foreldrearbeid blir derfor ofte en kombinasjon av undervisning og veiledning
- MEN; foreldre er først og fremst foreldre – ikke terapeuter, pedagoger, behandlere, trenere... (Hesselberg og von Tetzchner, 2016, s. 303–319; Nilsen, 2015, s. 33)

Hovedlitteratur

- Drugli (2008), s. 122-152
- Johannesen, E., Kokkersvold, E. og Vedeler, L. (2010): Rådgivning. Tradisjoner, perspektiver og praksis (3.utg.), Oslo: Gyldendal Akademisk. Kap. 1 (s. 17–27)
- Nilsen, D.V. (red.) (2014) *Spesialpedagogisk hjelp i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. Kap. 2.
- UDIR (2017). Veilederen, Spesialpedagogisk hjelp i barnehage

Supplerende litteratur

- Hesselberg & von Tetzchner, 2016

Spesielt relevante forelesninger

- Forelesning 27/4 ved Kristine Stadskleiv (Veiledning og rådgivning i barnehagen)

DEL 2 - skal telle 50%

Oppgave 1

Drøft hvordan kartlegging kan være til hjelp i utviklingen av tiltak for barn med spesialpedagogiske behov.

Denne oppgaven kan angripes fra flere perspektiver og berøre ulike faser i tiltakskjeden. For det første kan en besvarelse ta utgangspunkt i hva en lærer eller spesialpedagog gjør i sitt daglige virke for å tilpasse opplæringen til barn i barnehagen eller i tilknytning til spesialpedagogisk virksomhet i skolen. For det andre problemstillingen linkes tettere til tiltakskjeden, for eksempel den kartlegging og utprøving av tiltak som gjøres av skolen/barnehagen forut for henvisning til PPT og/eller den kartlegging som gjøres av PPT som grunnlag sakkyndig vurdering med anbefalinger om tiltak til barnehagen/foreldre eller skolen. For det tredje kan tverrfaglighet samarbeid (utredning og tiltak) brukes som kontekst for problemstillingen. For det fjerde kan sammenhengen mellom kartlegging og utarbeidelse av tiltak diskuteres med et mer metodisk fokus og uavhengig av kontekst, for eksempel med utgangspunkt i dynamisk kartlegging (se kortsvarsoppgave 1). Disse eksemplene er ikke ment som en uttømmende liste, men nettopp eksempler på hvordan en besvarelse kan vinkles eller

kontekstualiseres. Følgelig står kandidaten fritt til å velge andre vinklinger eller kontekster så lenge det kan defineres innenfor spesialpedagogisk virksomhet.

En god besvarelse bør:

- Klargjøre perspektiver, fokusområde eller avgrensning.
- Definere de mest sentrale begrepene som brukes i besvarelsen.
- Demonstrere en klar sammenheng mellom kartlegging og de tiltak som diskuteres.
- Forklare rasjonale eller prinsipper som ligger til grunn for sammenhengen mellom kartlegging og tiltak med tilstrekkelig dybde.
- Ha en logisk oppbygging, indre sammenheng og presisjon og klarhet i argumentasjonen.

En svært god besvarelse kan i tillegg inneholde:

- Selvstendig, men faglig funderte refleksjoner.
- Illustrerende eksempler som er realistiske.
- Drøfting med utgangspunkt i flere perspektiver/synsvinkler eller kritiske refleksjoner

Demonstrasjon av selvstendighet og gode faglige refleksjoner bør belønnes i vurderingen. For å oppnå en god karakter forventer vi dermed ikke bare redegjørelse, men også at kandidaten mestrer å drøfte noe.

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes):

I utgangspunktet kan det brukes argumentasjon fra hele pensumlitteraturen, men artikler og kapitler knyttet til forelesningene i modul 2 (kartlegging og utredning) og 3 (tiltak og implementering vil være særlig relevante. Se forelesningsplanen:

<https://www.uio.no/studier/emner/uv/isp/SPED2200/v21/timeplan/index.html#FOR>

Spesielt relevante forelesninger:

Forelesninger i modul 2 (kartlegging og utredning) og 3 (tiltak og implementering vil være særlig relevante. Se forelesningsplanen:

<https://www.uio.no/studier/emner/uv/isp/SPED2200/v21/timeplan/index.html#FOR>

Oppgave 2

Redegjør for spesialpedagogisk rådgivning i skole og/eller barnehage og diskuter på hvilken måte rådgivning kan virke inn på behovet for spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp.

Besvarelsen bør *minst* inneholde:

- En definisjon av begrepet spesialpedagogisk rådgivning (f.eks hjelp til selvhjelp og hva det innebærer).
- En avklaring av om besvarelsen tar for seg rådgivning i skole eller barnehage eller begge.
- Kandidaten bør bruke (og henviser til) kapittel 11 i Befring et al (2019), men kan også trekke inn flere deler av pensum som den spesialpedagogiske tiltakskjeden, tilpasset opplæring og spesialundervisning og/eller spesialpedagogisk hjelp.

- Det forventes at kandidaten forklarer forskjellen på direkte og indirekte rådgivning, hva som ligger i disse begrepene og får frem at indirekte rådgivning er det som foregår mest i spesialpedagogisk rådgivning i skole og barnehage.
- Legge frem noen måter spesialpedagogisk rådgivning kan virke inn på (f.eks forebyggende) spesialundervisning/spes.ped hjelp (for eksempel gjennom konsultasjon og systemrettet rådgivning).
- Besvarelsen kan inneholde redegjørelse for ulike former for rådgivning (individrettet, gruppe- og system-) og ulike målgrupper (barn og unge, lærere/skoledere, foreldre).

En *god* besvarelse kan i tillegg inneholde:

- Skille mellom rådgivers sakskompetanse (kunnskap om tiltak, ulike vansker/utfordringer osv) og prosesskompetanse (kunnskap om rådgivningsprosessen, kommunikasjonsferdigheter, teknikker og metoder for å drive rådgivning).
- Besvarelsen kan ta for seg de ulike begreene innen rådgivningsparaplyen til Johannesen, Kokkersvold og Vedeler (2010). Det er forventet at i hvert fall begrepene individrettet rådgivning, konsultasjon og systemrettet rådgivning redegjøres for.
- Får frem at systemrettet rådgivning og konsultasjon er de formene som kan virke forebyggende.
- Gode besvarelser sier noe om i hvilke faser i den spesialpedagogiske tiltakskjeden rådgivning kommer inn og hvordan det kan påvirke behovet for spesialundervisning/spes.ped. hjelp.
- Svært gode besvarelser diskuterer også på hvilke måter rådgivning kan virke forebyggende på spesialundervisning/spes.ped hjelp.

Oppgaven er vid og det ses på som en fordel at kandidaten avgrensner oppgaven eller velger et spesifikt fokusområde eller kontekst. Som nevnt er det for eksempel i orden om kandidaten velger å fokusere på kun skole (rådgivning i forbindelse med spesialundervisning) eller kun barnehage (rådgivning i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp), men vi forventer da en avklaring av dette. Gode besvarelser har en logisk oppbygging, indre sammenheng og presisjon og klarhet i argumentasjonen. Demonstrasjon av selvstendighet og gode faglige refleksjoner bør belønnes i vurderingen. For å oppnå en god karakter forventer vi dermed ikke bare redegjørelse, men også at kandidaten mestrer å drøfte noe.

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes):

Mange deler av pensumlitteraturen kan være aktuelt å trekke inn. Særlig relevant vil følgende bøker være:

- Befring, Næss og Tangen (red, 2019). *Spesialpedagogikk*. Oslo: Cappelen Damm. kap. 1-11.
- Buli-Holmberg, J., Nilsen, S. og Skogen, K. (2015): *Kultur for tilpasset opplæring*. Oslo: Cappelen Damm.
- Johannesen, E., Kokkersvold, E. og Vedeler, L. (2010): *Rådgivning. Tradisjoner, perspektiver og praksis* 3.utg. Oslo: Gyldendal Akademisk. Kap. 1.

- Nilsen, D.V. (red.) (2014) *Spesialpedagogisk hjelp i barnehagen*. Kap 2. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Lassen & Breilid (2010). *Den gode elevsamtalen*. Gyldendal. Kapittel , Introduksjon til den gode elevsamtalen" s. 11-20.
- UDIR (2014). *Veilederen, Spesialundervisning* (i skolen)
- UDIR (2017). *Veilederen, Spesialpedagogisk hjelp i barnehage*.

Spesielt relevante forelesninger:

- Forelesning 15/1 ved Åste Hagen (Den spesialpedagogiske tiltakskjeden)
- Forelesning 28/1 ved Åste Hagen (Tilpasset opplæring og spesialundervisning i skolen)
- Forelesning 16/4 ved Eva-Mari Andersen (Introduksjon til elevsamtale: Hvordan snakke med barn?)
- Forelesning 27/4 ved Kristine Stadskleiv (Veiledning og rådgivning i barnehagen)
- Forelesning 28/4 ved Åste Hagen (Veiledning og rådgivning i skolen – fra et individ- og systemsperspektiv)

Graden av hvor godt kriteriene er nådd avgjør karakter (jfr. karakterskalaen til UH-sektoren)

Fagspesifikke karakterbeskrivelse

Karakter	Generell beskrivelse	Fagspesifikk beskrivelse
A	Fremragende prestasjon som skiller seg klart ut. Kandidaten viser særlig god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.	Kandidaten viser høyt kunnskapsnivå, særdeles god oversikt over emnerelevant litteratur og forståelse for emnets spesialpedagogiske område. Kandidaten viser brede og solide kunnskaper om emnet, samt evne til kritisk reflektert og/eller original anvendelse av disse. Begreper, teorier og empirisk kunnskap anvendes sikkert, og drøftingen bæres opp av analytiske problemstillinger. Framstillingen er klart resonnerende og argumentativ, og det er korrekt bruk av referanser og kildehenvisninger.
B	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten viser en meget god oversikt over emnerelevant litteratur, og demonstrerer god forståelse for og selvstendig anvendelse av kunnskaper inn emnet. Begreper, teorier og empirisk kunnskap anvendes selvstendig i drøfting, og framstillingen er resonnerende og argumentativ, samt korrekt bruk av referanser og kildehenvisninger.
C	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene	Kandidaten viser en ryddig og god oversikt over emnerelevant litteratur, og viser god oversikt over emnets kunnskapsstoff. Relevante begreper, teorier og empirisk kunnskap brukes i drøftingen. Besvarelse viser svakheter når det gjelder presisjon i begrepsbruk og evne til analytisk anvendelse av kunnskapen, spesialpedagogisk resonnement og argumentasjon.
D	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten kan gjøre rede for deles av den emnerelevante litteraturen, men viser ujevne kunnskaper eller lite faglig selvstendighet. Besvarelsen preges av gjengivelse og i liten grad drøfting av teorier, begreper og empirisk kunnskap, samt upresis og til dels feilaktig begrepsbruk.
E	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten viser noe kunnskap om, men svært mangelfull oversikt over emnerelevant litteratur. Prestasjonen er tilstrekkelig og innfrir minimumskravene sett i forhold til emnets læringsmål, men heller ikke mer. Begreper og teorier er til dels feilaktig gjengitt, og det er ingen relevant drøfting av oppgitte problemstillinger.
F	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimums-kravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten har kun svært overflatisk oversikt og den relevante emnelitteraturen og viser store hull i kunnskapen om emnets sentrale temaer. Prestasjonen oppfyller ikke minimumskravene i forhold til emnets læringsmål, verken teoretisk eller empirisk.